TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Phát biểu của Tổng Bí thư Tô Lâm tại Quốc hội về dự thảo Văn kiện Đại hội XIV của Đảng

15:18 04/11/2025

Chiều nay 4/11, Tổng Bí thư Tô Lâm đã có phát biểu, trao đổi thông tin tại hội trường Quốc hội về một số điểm mới và những định hướng quan trọng trong dự thảo Văn kiện trình Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng. Tạp chí Thương hiệu và Công luận trân trọng giới thiệu toàn văn phát biểu của Tổng Bí thư Tô Lâm.

Tổng Bí thư Tô Lâm phát biểu (Ảnh: VGP)

Thưa các đồng chí lãnh đạo Đảng, Nhà nước

Thưa các đồng chí Lãnh đạo Quốc hội và các Cơ quan Trung ương,

Thưa các Đại biểu Quốc hội,

Theo chương trình làm việc, hôm nay, Quốc hội dành một buổi để các đại biểu Quốc hội thực hiện một trọng trách rất đặc biệt, tiếp tục đóng góp ý kiến với dự thảo các Văn kiện trình Đại hội XIV của Đảng. Đây là khoảng thời gian để những

người đang trực tiếp tham gia xây dựng hệ thống pháp luật của đất nước góp ý, hoàn thiện nội dung các văn kiện sẽ trình Đại hội XIV của Đảng, những văn kiện định hướng cho con đường phát triển của dân tộc ta trong nhiều năm tới.

Tôi cho rằng: tiếng nói của các đại biểu Quốc hội hôm nay không chỉ là ý kiến góp ý cá nhân; đó là tiếng nói của cử tri mà các Đại biểu là đại diện; là tiếng nói của thực tiễn đời sống, kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh; là tiếng nói của những người làm luật.

Các Đại biểu đã tham gia góp ý từ cấp chi bộ, đảng bộ cơ sở, đảng bộ bộ ngành, tỉnh, thành phố... hôm nay, với vị thế là đại biểu Quốc hội, cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất, cơ quan làm luật, các Đại biểu tiếp tục góp ý, ở một tầm cao hơn, với kinh nghiệm sâu hơn, bằng trách nhiệm lớn hơn. Tôi mong từng ý kiến đóng góp đều đi thẳng vào những vấn đề căn cốt nhất của thể chế và phương thức tổ chức thực thi quyền lực nhà nước.

Tôi xin gợi mở một số nhóm nội dung để chúng ta cùng trao đổi, đào sâu, làm rõ thêm.

Thứ nhất, góp ý về thể chế và pháp luật. Chúng ta ban hành luật là để quản lý xã hội bằng pháp luật, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân. Nhưng trong thực tiễn, vẫn còn tình trạng "luật thì đúng mà làm thì khó", "trên nghị trường thì thông, xuống cơ sở thì vướng".

Tôi đề nghị các Đại biểu tập trung nói thật rõ: vì sao có những đạo luật, nghị định, thông tư ban hành rất công phu, rất dày, nhưng cán bộ cơ sở không dám làm; doanh nghiệp loay hoay, xoay sở; người dân lúng túng, xuôi ngược. Chỗ nào chồng chéo, chỗ nào cách hiểu khác nhau giữa các bộ, ngành, chỗ nào trao quyền mà lại buộc người ta chịu trách nhiệm vượt quá khả năng kiểm soát của họ.

Chúng ta phải hướng tới hệ thống pháp luật "dễ nhớ, dễ hiểu, dễ thực hiện". Câu chữ trong luật phải ngắn gọn, rõ nghĩa, không đánh đố, không để lại khoảng mờ cho sự lạm dụng hay né tránh. Chính sách ban hành ra phải đo được tác động, kiểm soát được rủi ro, đặc biệt là phải tạo thuận lợi chứ không tạo thêm thủ tục. Một đạo luật tốt không phải là đạo luật viết hay, mà là đạo luật đi được vào cuộc sống.

Các Đại biểu cần chỉ rõ: để luật thực sự đi vào cuộc sống thì trong văn kiện Đại hội XIV cần bổ sung, điều chỉnh những định hướng gì. Chúng ta phải nói thẳng để sửa thẳng.

Thứ hai, về xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Nhà nước pháp quyền không chỉ là có hệ thống luật pháp đầy đủ. Nhà nước pháp quyền trước hết là sự thượng tôn Hiến pháp và pháp luật, là sự kiểm soát quyền lực, là công khai, minh bạch, là giải trình trước nhân dân.

Tôi rất mong ý kiến của các Đại biểu tập trung vào câu hỏi: chúng ta đã làm đủ chưa để mỗi quyền lực đều được ràng buộc trong khuôn khổ pháp luật, vận hành đúng thẩm quyền, đúng mục đích, đúng lợi ích của nhân dân chưa? Còn khoảng trống nào khiến người dân thấy "muốn thì được, không muốn thì thôi" ? Còn tình trạng nào mà người dân phải "xin" những thứ lẽ ra họ được "hưởng"? nếu chưa có câu trả lời đầy đủ, đó chính là chỗ Nhà nước pháp quyền chưa hoàn chỉnh.

Xây dựng Nhà nước pháp quyền của chúng ta là xây dựng một nhà nước mạnh nhưng không lạm quyền; có kỷ cương nhưng không xa dân; hành động quyết liệt nhưng vẫn nhân văn, thuyết phục, có đối thoại. Những định hướng như thế cần được làm thật rõ trong văn kiện Đại hội XIV.

Thứ ba, về phân cấp, phân quyền và tổ chức bộ máy.

Chúng ta đã bàn nhiều năm về phân cấp, phân quyền; đã có nhiều nghị quyết, nhiều đề án tinh gọn bộ máy, sắp xếp lại đầu mối, đổi mới mô hình chính quyền địa phương. Bây giờ cần phải trả lời cho được hai câu hỏi: (1) phân cấp những gì, cho ai, đi liền với điều kiện gì; và (2) cơ chế chịu trách nhiệm, kiểm tra, giám sát sẽ như thế nào.

Tôi đề nghị các Đại biểu góp ý thẳng vào nội dung này. Nơi nào cấp dưới có thể quyết nhanh, sát dân hơn cấp trên thì phải mạnh dạn giao quyền. Nhưng giao quyền không phải là "đẩy việc xuống", "đẩy rủi ro xuống". Giao quyền phải đi cùng nguồn lực, nhân lực, công cụ, và cả vùng an toàn pháp lý để cán bộ dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung chứ không phải chịu trách nhiệm cá nhân một cách oan uổng.

Liên quan tới mô hình chính quyền địa phương hai cấp, chúng ta đang từng bước sắp xếp lại, hướng tới bộ máy tinh gọn, hiệu lực, hiệu quả. Đây là nội dung rất mới, rất quan trọng, rất nhạy cảm, liên quan trực tiếp đến đời sống người dân và cán bộ cơ sở. Tôi mong các đại biểu cho ý kiến cụ thể: mô hình hai cấp phải thiết kế thế nào để dân không bị xa chính quyền, không bị đứt gãy dịch vụ công? Đừng để tuyên bố tinh gọn bộ máy mà sinh thêm tầng nấc xin- cho ngoài thực tế. Điều quan trọng nữa là chính quyền cơ sở phải có quyền gì, phải có

nguồn lực nào cho nhiệm vụ kiến tạo phát triển ở cơ sở. Thêm những gì cho hành lang pháp lý cho nhiệm vụ này.

Cùng với đó là mối quan hệ giữa ba cấp chính quyền: trung ương, tỉnh/thành phố, cơ sở. Ba cấp phải là một chỉnh thể vận hành thông suốt, chia sẻ trách nhiệm và hỗ trợ nhau. Tuyệt đối không phải ba lớp "chuyền trách nhiệm cho nhau" để nhân dân chạy vòng quanh. Các đồng chí là đại biểu Quốc hội, đi cơ sở rất nhiều, xin góp ý thật kỹ cho những chỗ này.

Thứ tư, về mối quan hệ gắn bó hữu cơ giữa Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể và nhân dân.

Chúng ta khẳng định vai trò lãnh đạo của Đảng là nhân tố quyết định mọi thắng lợi của Cách mạng Việt Nam. Nhưng lãnh đạo thế nào? Lãnh đạo bằng đường lối đúng, bằng nêu gương trong sạch, bằng tổ chức thực hiện hiệu quả, bằng xây dựng niềm tin nơi dân- hay bằng mệnh lệnh hành chính? Câu trả lời này phải rõ, phải minh bạch, phải thuyết phục nhân dân.

Tôi mong các Đại biểu góp ý thêm: cơ chế nào để Đảng lãnh đạo tuyệt đối, toàn diện nhưng không làm thay, không bao biện, không buông lỏng; Chính phủ quản lý, điều hành theo pháp luật, dám chịu trách nhiệm cá nhân; Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị- xã hội thực sự trở thành cầu nối tin cậy giữa Đảng, Nhà nước với nhân dân. Người dân không chỉ là đối tượng thụ hưởng mà là chủ thể tham gia, giám sát, phản biện, đồng hành.

Nếu nói "lấy dân làm trung tâm", thì phải thiết kế cơ chế để dân có tiếng nói thực chất, có quyền giám sát thực chất, có cơ hội tham gia thực chất vào các vấn đề.

Thứ năm, về vai trò lãnh đạo, cầm quyền của Đảng trong hệ thống pháp luật và trong điều hành thực tiễn.

Đảng ta là Đảng cầm quyền. Cầm quyền tức là gánh trách nhiệm trước dân về sự phát triển của đất nước, về cuộc sống hàng ngày của nhân dân. Cầm quyền không chỉ là đưa ra đường lối, mà còn là tổ chức thực hiện, kiểm tra thực hiện, chịu trách nhiệm về kết quả.

Vì vậy, các văn kiện trình Đại hội XIV không thể chỉ nói "tăng cường sự lãnh đạo của Đảng" theo cách chung chung. Chúng ta phải làm rõ hơn: Đảng lãnh đạo để bảo đảm mọi chính sách, mọi đạo luật đều thực sự phục vụ nhân dân, phát triển đất nước, giữ vững độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ, giữ ổn định chính trị-xã hội; giữ gìn khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Đảng lãnh đạo để chống tư duy cục bộ ngành, cục bộ địa phương, lợi ích nhóm, tiêu cực, tham nhũng, lãng phí.

Đảng lãnh đạo để bảo vệ người dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung.

Tôi muốn các Đại biểu góp ý xem trong văn kiện đã nêu đủ những điều này chưa, đã rõ chưa, đã chạm đến những điểm yếu còn tồn tại chưa.

Thứ sáu, về tinh thần đổi mới tư duy, đổi mới cách làm, đổi mới quản trị quốc gia theo phương châm kiến tạo và vì dân.

Thế giới thay đổi rất nhanh. Thực tiễn trong nước cũng thay đổi rất nhanh. Nếu tư duy của chúng ta chậm hơn thực tiễn thì văn kiện sẽ lạc hậu ngay, thậm chí ngay khi vừa thông qua. Cho nên, tôi đề nghị các Đại biểu đọc văn kiện với tinh thần: có điểm nào vẫn còn tư duy cũ, cách nói cũ, cách làm cũ? Có điểm nào chúng ta còn giữ thói quen quản lý kiểu xin- cho, trong khi lẽ ra Nhà nước phải đóng vai trò kiến tạo, phục vụ người dân và doanh nghiệp?

Chúng ta phải khẳng định rõ hơn mô hình quản trị quốc gia trong giai đoạn tới: quản trị dựa trên pháp luật minh bạch, dữ liệu tin cậy, hạ tầng số hiện đại, bộ máy tinh gọn, cán bộ liêm chính, kỷ cương đi đôi với phục vụ. Quản trị như vậy là quản trị kiến tạo phát triển, không phải quản trị xin - cho.

Tôi đề nghị các Đại biểu đóng góp bằng những ví dụ cụ thể từ ngành, địa phương, lĩnh vực mình phụ trách: chỗ nào còn thủ tục rườm rà làm doanh nghiệp nản lòng; chỗ nào người dân bức xúc vì đi lại nhiều lần mà không giải quyết được việc; chỗ nào còn "chạy cơ chế". Chúng ta nêu thẳng, không né tránh. Có nhìn thẳng thì mới sửa được những tồn tại, hạn chế đó.

Thứ bảy, về những điểm mới, điểm đột phá.

Tiểu ban Văn kiện đã nêu 18 điểm mới, những định hướng được coi là đột phá, thể hiện tinh thần dám đổi mới, dám chuyển đổi mô hình phát triển, dám tổ chức lại bộ máy và phương thức vận hành. Tôi không nhắc lại từng điểm ở đây. Tôi chỉ đề nghị các Đại biểu giúp trả lời hai câu hỏi rất quan trọng:

Câu hỏi thứ nhất, 18 điểm mới ấy đã đủ tầm chưa? Có điểm nào còn đang ở mức "chủ trương", "định hướng", "sẽ nghiên cứu", trong khi xã hội đang đòi hỏi câu trả lời cụ thể, lộ trình rõ ràng, trách nhiệm rõ người?

Câu hỏi thứ hai, theo các Đại biểu, những người sát dân, hiểu đời sống thực tế, hiểu tâm tư cử tri thì còn những vấn đề nào chưa được gọi tên đúng mức trong văn kiện? Còn nút thắt nào nếu không tháo bây giờ thì 5 năm tới chúng ta sẽ phải trả giá đắt hơn? Xin nói thẳng, nói hết, nói rõ những điểm đó, phát hiện đó.

Văn kiện Đại hội là văn kiện gốc. Chúng ta làm rõ được ngay từ đây thì sau này quá trình thể chế hóa, xây dựng luật, tổ chức thi hành sẽ thuận lợi hơn, thống nhất hơn, đỡ lúng túng hơn. Ngược lại, nếu văn kiện còn chung chung, chưa hoàn thiện, thì khi đưa vào luật sẽ sinh ra cách hiểu khác nhau, cách làm khác nhau, thậm chí "vận dụng" theo cách hiểu của cá nhân. Như vậy người chịu thiệt nhất chính là nhân dân.

Thưa các đồng chí,

Tôi rất mong buổi thảo luận hôm nay và các vòng góp ý tiếp theo, sẽ thật sự là những cuộc thảo luận thẳng thắn, trách nhiệm, xây dựng. Điều Đảng mong muốn, Quốc hội mong muốn, Chính phủ mong muốn và nhân dân mong muốn có mẫu số chung rất cụ thể, rất gần gũi, rất giản dị: đất nước phát triển bền vững; xã hội trật tự, kỷ cương, ấm áp, nhân văn; người dân được bảo vệ và được trao cơ hội vươn lên bằng sức lao động của chính mình; ai làm đúng pháp luật thì được bảo hộ, ai làm sai thì bị xử lý công bằng, không có vùng cấm.

Tôi đề nghị mỗi Đại biểu Quốc hội hôm nay đóng góp với tư cách người đại diện cho nhân dân, đồng thời cũng với tư cách đảng viên, cán bộ có trải nghiệm thực tiễn sâu sắc. Nói điều mình thật sự thấy, điều mình trăn trở, điều mình dám chịu trách nhiệm.

Tôi xin nhấn mạnh lại 5 yêu cầu cụ thể: (1) Góp ý vào tính khả thi của thể chế, của pháp luật. (2) Góp ý vào tổ chức quyền lực nhà nước, cơ chế kiểm soát quyền lực, cơ chế chịu trách nhiệm cá nhân. (3) Góp ý vào phân cấp, phân quyền, mô hình chính quyền địa phương hai cấp, quan hệ giữa ba cấp chính quyền. (3) Góp ý vào mối quan hệ Đảng - Nhà nước - Mặt trận - Các đoàn thể chính trị, xã hội - Nhân dân sao cho thật sự gắn bó, thật sự đồng lòng. (4) Góp ý vào vai trò Đảng cầm quyền trong quản trị phát triển đất nước. (5) Góp ý để làm rõ và làm sâu thêm các điểm đột phá, không chỉ dừng ở phương châm mà đi vào cơ chế vận hành.

Tôi tin rằng với kinh nghiệm công tác, với sự gắn bó rất gần với cử tri, với bản lĩnh của mình, các Đại biểu sẽ làm rất tốt trọng trách này.

Chúc các Đại biểu sức khỏe, trí tuệ, tâm huyết, để tiếng của các Đại biểu đi vào văn kiện và đi vào cuộc sống của nhân dân.

Xin trân trọng cảm ơn các vị Đại biểu Quốc hội.